

## VOORWOORD

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van het CDA in Haren. We hebben het op de komende pagina's over wat wij willen bereiken voor de inwoners van de dorpen Haren, Onnen, Glimmen en Noorderlaren. Kiezen is een recht. Uw stem bepaalt hoe de gemeenteraad eruit gaat zien en welke beslissingen de gemeente de komende jaren neemt.

Ontstaan vanuit de christelijke traditie wil het CDA initiatieven bevorderen waarbij we mensen helpen zich te ontwikkelen of daadwerkelijk ondersteunen.

De gemeente is de overheid die het dichtst bij mensen staat, maar het huidige kabinet heeft niets met lokaal bestuur: ze willen gemeenten verplicht laten fuseren. Het CDA in Haren gaat voor behoud van de identiteit van de dorpen in onze gemeente.

Gemeenten krijgen extra taken zoals begeleiding, persoonlijke verzorging en de jeugdzorg. Het CDA in Haren gaat voor een goed doordacht pakket in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Zoveel mogelijk middelen gaan naar de directe zorg: met goede ondersteuning mensen helpen die dat nodig hebben.

Wonen en groen. Bouwen met de Harense maat. Het CDA in Haren is vóór laagbouw, waar ook in het dorp. Bouwen is geen moeten, een goede inpassing in de omgeving wel.

Het CDA in Haren heeft oog voor de lange termijn en ziet dat de tijd rijp is voor een andere manier van denken en doen, rekening houdend met meer variabelen: milieu, omgeving, medewerkers, publieke opinie.

De mensen zijn zelf verantwoordelijk voor de samenleving. Het CDA kiest er daarom voor de inwoners van ons dorp centraal te stellen. Zij zijn namelijk de belangrijkste dragers van de identiteit van onze mooie dorpen.

Het CDA is bij uitstek een lokale partij, maar met een landelijk netwerk.

Jenny Rigter-Petter,  
voorzitter

Programmacommissie:

Hans van der Werff, voorzitter

Mathilde Stiekema

Fred Slijkerman

Ed Lensink

René Valkema, adviseur

Ed Lensink, layout

Haren, 10 oktober 2013

# Inhoudsopgave

VOORWOORD	1
1. THEMA'S	4
1.1 Haren is een mooie gemeente	4
1.2 Identiteit van de dorpen	5
1.3 Welzijn en Zorg	6
1.4 Wonen in een groene omgeving	7
2. WAT DIT BETEKENT VOOR HAREN	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Géén supermarkt aan het Haderaplein	8
2.3 Een levendig dorpsplein	8
2.4 Wonen en winkelen in Oosterhaar	9
2.5 Parkeren	9
2.6 Verkeersproblematiek Glimmen	10
2.7 Opwaardering haven van Onnen	10
2.8 Versterk kwaliteit van scholen	10
2.9 Voorzieningen in stand houden	11
2.10 Avondopenstelling gemeentehuis	11
2.11 Bewegingsonderwijs op de basisschool	11
3. BESTUUR EN FINANCIEN	12
3.1 Inleiding	12
3.2 Bestuurscultuur en collegevorming	12
3.3 Financieel solide	12
SLOTWOORD	13
BIJLAGE	14-15

# 1. THEMA'S

## 1.1 Haren is een mooie gemeente!

Het CDA in Haren is van mening dat Haren een mooie gemeente is. Dat is op zichzelf al een stevig en positief oordeel over de woonomgeving. Toch hebben wij gemeend in dit partijprogramma een passage op te moeten nemen over de identiteit van ons dorp. Wat is de reden om in Haren te wonen en waarmee voelen we ons in Glimmen, Haren, Noordlaren en Onnen verbonden?

Zonder al te diepgravend op het begrip identiteit in te gaan vinden we twee elementen belangrijk. Ten eerste de sociale identiteit, zeg maar kortweg het willen behoren bij een bepaalde groep of door anderen als zodanig behandeld te worden. En ten tweede de culturele identiteit die is gemaakt door de mensen uit het verleden, een kwaliteit die we graag willen doorgeven en uitbouwen.

Voor het CDA in Haren geldt dat wij een lokale gemeenschap willen ontwikkelen die kiest voor een samenleving waarin ruimte is voor verscheidenheid.

Wat ervaren de inwoners van de gemeente Haren als identiteit van hun dorp? Waarmee identificeren zij zich?

De prachtige ligging op de Hondsrug met veel groen, bomen en twee meren. Het zijn vier forensendorpen met een ruim en veelzijdig woningaanbod. Wonen in de gemeente Haren is een bewuste keus. De kwaliteit van de voorzieningen zoals het winkelaanbod, verpleeg- en verzorgingshuizen en om niet te vergeten de korte afstand tot de ziekenhuizen. Er is veel werkgelegenheid, een groot aanbod van verschillende scholen en uitstekende voorzieningen op loop- en fietsafstand in het dorp.

Harens pracht is ongetwijfeld de Hortus, de grootste botanische tuin (20 hectare) van Nederland.

Haren wordt ook wel de 'groene parel' genoemd en dat heeft natuurlijk alles te maken met de mooie huizen in het ruime groen. Veel inwoners zijn voor hun werk verbonden met de stad Groningen of werken elders in het land, maar kiezen toch vanwege de identiteit voor de gemeente Haren.

## 1.2 Identiteit van de dorpen

Het CDA is voorstander van kleinschaligheid. Daarom kiest het CDA voor een (gemeentelijke) partner die de garantie geeft dat het voorzieningenniveau op peil blijft. Herkenbaarheid en de menselijke maat zijn daarbij van doorslaggevende betekenis voor het CDA.

Wij kiezen voor een overheid die dicht bij de burgers staat.

Nu de gemeenteraad zich voorstander heeft verklaard van de provinciale plannen voor herindeling van de gemeenten, zullen wij ook in het grotere verband blijven ijveren voor de kleine schaal. Bestuur dicht bij de burgers en behoud van de identiteit van onze dorpen, ook op langere termijn. Een gezonde en transparante financiële positie gericht op de toekomst, is daarbij van het grootste belang.

Een 'Harens' loket voor de inwoners van onze dorpen, zowel voor de contacten bestuur - burger als voor de uitvoering van de WMO-taken. De ruimtelijke ordening moet letterlijk ingetekend worden naar Harens maat, met oog voor het groen.

Werkgelegenheid dicht bij huis is een goede zaak en dient dus op de huidige schaal te worden behouden.

Last but not least: wij hechten veel belang aan sport, dorpshuizen, een bibliotheek en een plek voor muziek, cultuur en ontmoeten.



### 1.3 Welzijn en zorg

Gemeenten krijgen te maken met nieuwe taken. Begeleiding en dagbesteding gaan waarschijnlijk uit de AWBZ en komen in de WMO.

Wonen en zorg worden gescheiden, daardoor wonen mensen langer

thuis en krijgen ze daar ondersteuning. Maar juist die ondersteuning staat onder druk door bezuinigingen. Ondanks deze druk op de uitgaven zijn wij van mening dat versterking van de rol van de huisarts en van de wijkzorg leiden tot een forse daling van de kosten en een veel grotere persoonlijke betrokkenheid.



Kerkgenootschappen, vrijwilligers en ouderenbonden kunnen vanuit de samenleving een belangrijke aanvulling zijn op het netwerk van professionele zorg. Geen concurrentie: we doen het samen mét elkaar en vóór elkaar. De middelen moeten maximaal worden ingezet voor zorg en welzijn, en minder voor huisvesting en management. De klant moet weer centraal staan, niet de registratie en het overleg. Het gaat om contacturen, waar de zorgvrager iets aan heeft. Het denken moet om!

Initiatieven om contact op te nemen met bijvoorbeeld een samenwerkende organisatie voor ouderenbonden in de provincie Groningen ondersteunt het CDA van harte.

Er moet worden gedeclareerd op basis van werkelijk geleverde zorg. Het CDA ziet ook de risico's van het nieuwe zorgstelsel voor de gemeentelijke financiën. Adequate samenwerking wordt van harte ondersteund.

Dorps- en buurthuizen kunnen een belangrijke rol spelen in de dagbesteding. Naast subsidie van de gemeente, zal vaker commercieel gedacht moeten worden. Als de samenleving wil dat een dorpshuis blijft bestaan, zullen mensen samen verantwoordelijkheid moeten tonen.

#### 1.4 Wonen in een groene omgeving

De woningbouwopgave in de gemeente is terecht flink naar beneden bijgesteld, geen 2400 zoals gedacht in 2002, maar nog slechts 786 woningen. Dat heeft gevolgen voor het woningbouwprogramma. Het CDA in Haren kiest voor een aantal heldere lijnen.

Niet bouwen voor leegstand, maar aandacht voor sociale woningbouw. Gefaseerd bouwen zoals we in regioverband hebben afgesproken. Geen hoogbouw, maar woningbouw die aansluit op de bestaande bouw. We respecteren eerder gemaakte afspraken (zoals in LOP, LUP en DHE en het groenstructuurplan).

Initiatieven zoals het bouwen van starterswoningen ondersteunen wij. Met Woonborg moeten heldere afspraken gemaakt worden over hun bouwprogramma. Het CDA gaat zich sterk maken voor gefaseerd en vooral ook gespreid bouwen in Haren Noord.

Voor alle vier dorpen geldt dat bouwplannen de herkenbaarheid van het dorp niet mogen aantasten om te voorkomen dat de kernkwaliteit verloren gaat.

Er is duurzaamheidwinst te behalen met woningverbetering. De gemeente moet inwoners hierin stimuleren, en met Woonborg, de grootste woningbezitter, ook hierover tot harde afspraken komen om haar woningen te verduurzamen.

Voor het CDA geldt een landelijke omgeving waarin landbouw, landschap en natuur in evenwicht zijn, als belangrijke randvoorwaarde voor een prettige leefomgeving. Dialoog met de maatschappelijke partners is dan ook vooral gericht op een duurzame inrichting van de omgeving.



## **2. WAT DIT BETEKENT VOOR HAREN!**

### **2.1 Inleiding**

In het eerste gedeelte van het programma hebben we uiteengezet welke richting we belangrijk vinden. Dat is noodzakelijk om op lange termijn te kunnen sturen. In onze mooie gemeente zijn er ook vraagstukken waarvan het goed is dat de inwoner weet hoe het CDA daar over denkt. We hebben er een aantal voor u op een rijtje gezet.

### **2.2 Géén supermarkt aan het Haderaplein**

Er is een kaal centrum dat achteraf geld moet opbrengen voor ons nieuwe raadhuis. De burger krijgt de lasten in de vorm van een hogere OZB of vermindering van voorzieningen.

Een supermarkt geeft een enorme parkeer- en verkeersdruk aan de Molenweg. Daarvoor hebben we binnen de bestaande wegenstructuur geen oplossing. De gekozen stedenbouwkundige invulling staat daarom niet in verhouding tot de omgeving. Het CDA wil na de verkiezingen een bijstelling van het plan door alleen uit te gaan van woningen. Verder vinden wij dat die nieuwe woningbouw op het Haderaplein aan moet sluiten op de omliggende bebouwing.

### **2.3 Een levendig dorpsplein**

We willen een levendig plein. In onze ogen bestaat het centrum uit een heuse Brink, met gras en bomen. En laten we vooral bomen planten om het niet Harens ogende gemeentehuis. Niet in betonnen bakken - vanwege een paar uur markt - maar echte bomen, geworteld in de Harense grond, rondom een grasveld. Met daarin een grote fontein waaromheen burgers elkaar ontmoeten. Voor de markt blijft voldoende verharding over.





## 2.4 Winkelen en wonen in Oosterhaar

Oosterhaar moet eindelijk een volwaardig centrum krijgen. De 'groene long' is daarbij mooi in te passen en kan worden versterkt. Een winkelgebied rondom een tweede 'Intermezzo' moet vooral een groene uitstraling krijgen. Parkeren, vrij uiteraard, vraagt nu eenmaal verharding, maar bomen maken het veel vriendelijker en meer 'Harens'. Een 'terrasje pakken' is wel zo mooi in een natuurlijke en dus groene omgeving. Het CDA juicht plannen van de winkeliers toe om na zoveel jaren tot een volwassen winkelgebied te komen met een passende verkeersoplossing. Wij zullen hen daarbij graag ondersteunen. En ook hier moet, indien er vraag is naar nieuwe woningen, de Harense schaal gerespecteerd worden. Behoud voorzieningen in Oosterhaar. Het project Van Spoor tot Steeg ligt te lang stil. Het CDA wil de schop in de grond!

## 2.5 Parkeren

De verblijfsduur moet omhoog. Een systeem van achteraf of niets betalen past daarbij. De vraag aan de ondernemers is wat zij willen bijdragen. De hoogte van de parkeertarieven koppelen wij aan de toegevoegde waarde van de geboden oplossingen. Wat het CDA betreft, een dossier dat na de verkiezingen op tafel moet. Moderne technieken en eigentijdse oplossingen bieden perspectief voor ondernemer en burger.

Het succes van het transferium moet verder worden onderzocht. Welke mogelijkheden zijn er om het transferium uit te breiden op het braakliggende terrein van het Nesciopark.

De verkeersdruk in het dorp zal dan belangrijk afnemen. Alternatieven voor kleinschalige overslag van goederen en diensten tijdens daluren moeten eveneens worden belicht. Het koopcentrum wint daarmee aan aantrekkelijkheid.



## **2.6 Verkeersproblematiek in Glimmen**

Verkeer is de bewoners in Glimmen al jaren een doorn in het oog. Veel vrachtauto's denderen door het dorp. In het GVVP 2012-2017 staan een aantal maatregelen om tot oplossingen te komen.

Concreet wil het CDA het volgende realiseren in 2014:

Een verbod op vrachtverkeer door al onze dorpen, uiteraard met uitzondering van het bestemmingsverkeer. Tegelijk moeten de plateaus op een zodanige wijze worden aangepast dat er een sterke vermindering is van de overlast voor omwonenden.

## **2.7 Opwaardering van de Haven in Onnen**

Een van de ontwikkelpunten in Onnen is de inrichting van de Haven. Zie het dorpomgevingsplan voor een uitgebreide beschrijving. Het CDA maakt zich hier sterk voor.

## **2.8 Versterk kwaliteit van scholen**

De verantwoordelijkheid van het buitenonderhoud gaat van de gemeente over naar de schoolbesturen. Voor een aantal situaties zoals hierna genoemd, is er sprake van achterstallig onderhoud en dit moet eerst worden opgelost. Dat kan op dezelfde manier als voor het 'Zernike' is gedaan.

### **Maartenscollege**

Het bestaande gebouw heeft ernstige bouwkundige gebreken en is afgeschreven. De vrijvallende middelen moeten worden ingezet voor herstructurering en revitalisatie van de gebouwen van het Maartenscollege.

### **Nicolaasschool**

De huisvesting van de Nicolaasschool is al jaren beneden de maat: veel tijdelijke lokalen, terwijl er recht bestaat op een permanente huisvesting. Daarom willen wij nieuwbouw voor de Nicolaasschool op de locatie Zernike aan de Westersedrift.

Als bijkomend voordeel maken we zo ruim baan voor het zorgcentrum Westerholm om de door haar gewenste uitbreiding te realiseren.

## 2.9 Voorzieningen in stand houden

Voor het CDA is het belangrijk dat voorzieningen zoals dorpshuizen, sport-velden, scholen en bibliotheken in stand blijven. Er zijn mogelijkheden om dit op een verantwoorde manier met reductie van kosten passend te maken in de huidige tijd.

Daar wil het CDA zich sterk voor maken.

## 2.10 Avondopenstelling gemeentehuis

Zoals gezegd willen wij een betere dienstverlening aan burgers. Daarom moet er in Haren een loket zijn en blijven voor de inwoners van Haren, Noorderlaren, Glimmen en Onnen. Zowel voor contacten burger - bestuur en als voor de uitvoering van de WMO-taken. Dat loket moet vaker open zijn, ook 's avonds.



## 2.11 Bewegingsonderwijs op de basisschool

Bewegingsonderwijs op de basisschool vinden wij van groot belang. Het sportcentrum Scharlakenhof kan hierin voor zwemles en gymnastiek een goede rol vervullen.



### **3. BESTUUR EN FINANCIËN**

#### **3.1 Inleiding**

Haren heeft bestuurlijk en financieel een roerige periode achter de rug. En zonder een feitelijk verslag te doen van de afgelopen jaren moet worden vastgesteld dat ook nu het college deels op interimbasis is ingevuld. Daarnaast zijn er onomkeerbare besluiten genomen zodat we nu met forse financiële tegenvallers te maken hebben. Dit moet en kan anders.

#### **3.2 Bestuurscultuur en collegevorming**

Een nieuwe bestuurscultuur op het gemeentehuis: een cultuur waarin partijen elkaar iets gunnen, een cultuur waarin het primaat is aan de raad. Het CDA wil daarom een programma voor de komende vier jaar. Gekozen partijen maken dit programma dat als kader dient voor de uitvoering door het college. Op deze manier krijgt de discussie in de raad weer zin en betekenis. Het kan bijdragen aan het wederzijdse respect. Partijen worden zo gedwongen om weer met elkaar in gesprek te zijn. Het college geeft de denkrichting aan en stelt mogelijke oplossingen voor. Het is de raad die beslist.

#### **3.3 Financieel solide**

Het CDA staat voor een solide financieel beleid. De overheid bezuinigt fors en dat zullen we merken. Voor ons begint bezuinigen met een strakke beheersing van de kosten. Niet meer uitgeven dan er binnen komt. Het OZB tarief mag geen middel zijn om de begroting sluitend te maken. Daarom alle kosten tegen het licht houden en niet de opbrengsten aanpassen aan de begrote kosten. Dat geldt vooral voor kosten van nieuw beleid. We voeren de publieke taken uit tegen zo laag mogelijke kosten. Dat houdt de lastendruk voor de burger laag.

De OZB en de overige gemeentelijke lasten en heffingen stijgen daardoor maximaal gelijk aan de inflatie.

Het CDA zoekt bezuinigingen in de eerste plaats in meer doeltreffend werken en vervolgens in het ter discussie stellen van nieuw beleid dat mogelijk kostenverhogend is. Het herzien van bestaand beleid is de derde stap. Een kostendekkende exploitatie is het uitgangspunt van het CDA, op alle onderdelen van de begroting.

## SLOTWOORD

De CDA raadsleden hebben zich in de afgelopen periode betrokken raadsleden getoond. De taak die zij hebben gekregen door het vertrouwen dat kiezers in hen hebben gesteld schept een verplichting om zich dienstbaar te willen opstellen richting de samenleving. Dat doen zij met hart voor de gemeenschap. Met passie en betrokkenheid beoordelen zij het beleid en geven daaraan mede vorm door te luisteren naar de inbreng van mensen.

Deze houding vinden CDA volksvertegenwoordigers vanzelfsprekend.



*Zij gaan hun best doen: voor Haren en voor u!*

## BIJLAGE: WAT WIJ AL VOOR U DEDEN...

De afgelopen jaren hebben wij op onderscheidende gebieden sterk gemaakt voor zaken die u direct raken:

- behoud van het groene karakter van de Bolhuissteeg;
- Biologisch Centrum niet inzetten als studentenflat;
- bedenker van de scholencarrousel: Er komt geen Nicolaasschool aan de Hemsterhuislaan. De besluitvorming om het Zernike te verhuizen naar de Kerklaan heeft plaats gevonden zodat de Nicolaasschool naar de locatie van het Zernike aan de Westersedrift kan;
- mede-initiatiefnemer voor het oprichten van een vriendenstichting voor het zwembad Scharlakenhof;
- Initiatief van het CDA voor het behoud van het zwembad Scharlakenhof door een doorstartnotitie te schrijven waar alle partijen zich achter hebben geschaard;
- voorstel voor een fietsontsluiting vanaf de Nesciolaan, via de Gorterlaan naar de Rijksstraatweg en dan achter de Botanicuslaan naar de Kerklaan – de motie van het CDA werd door alle partijen ondersteund;
- beoordelen van nieuwe investeringen in relatie met de hoogte van de totale schuld van de gemeente Haren - het voorstel van het CDA is uiteindelijk door de wethouder overgenomen;

## ...EN WAAR WIJ VOOR STREDEN!

- behoud van de bibliotheek;
- met betrekking tot sociale woningbouw concrete afspraken maken over te realiseren woningen voor starters, jonge gezinnen en mensen met lage inkomens;
- de besluitvorming over de fietstunnel naar Oosterhaar werd door de vasthoudendheid van het CDA positief afgerond. De verkeersveiligheid is daarmee in 2014 duurzaam geborgd;
- behoud bomen aan de Oosterweg;
- oplossen van verkeersproblemen in Glimmen: de plannen liggen al er sinds 2005;
- alternatieve plannen voor DHE 5 en 6;
- bezuinigen begint met een strakke begrotingsdiscipline;
- inzet op het ontwikkelen van een eigen visie op de zelfstandigheid van de gemeente Haren. Wat voor gemeente wil Haren zijn? Hoe gaat zij de taken waarvoor zij zich gesteld ziet, organiseren? En met wie zoekt zij de samenwerking? Motie haalde meerderheid in 2011.

***BENT U OOK VOOR HAREN?***

***STEM***

***CDA***